

Op zoek naar eigenheid

Ruben Hein is de komende twee jaar artistiek leider en dirigent van het Nationaal Jeugd Jazz Orkest (NJJO). Met dit gezelschap doet hij dit jaar ruim tien optredens, waaronder het North Sea Jazz Festival en de Zomer Jazz Fiets Tour. Wat zijn zijn drijfveren, hoe pakt hij het aan en wat zijn zijn verwachtingen?

tekst: Jimmy Tigges fotografie: Minke Faber

Het begon met het afluisteren van de tapejes, daarna de live audities en de eerste repetities met negentien uitverkoren jonge muzikanten. Tegelijkertijd loopt zijn nieuwe solotoer *Boventoon*. En dan is de 36-jarige zanger, pianist en componist ook nog vader van drie 'héél kleine kinderen'. Best wel intensief allemaal, erkent hij. Niettemin oogt hij ontspannen, hier in de foyer, enkele uren voor zijn solo-optreden in het Stadstheater van Zoetermeer.

Wat bracht hem ertoe om 'ja' te zeggen op de vraag van stichting Jazz in Actie om voor twee jaar het muzikale leiderschap van 'het Jong Oranje van de jazz' op zich te nemen?

'Ik vind het sowieso leuk om met

jonge getalenteerde muzikanten te werken,' verklaart hij. 'Dat zo'n orkest je in de schoot wordt geworpen is fantastisch. Ik heb het NJJO de afgelopen jaren vanaf de zijlijn gevolgd. Ik wilde ja zeggen, maar er wel mijn eigen draai aan geven. Ik had geen zin in een standaard big band-opstelling, met veel koper en dan vervolgens schemaatje-soloetje-schemaatje spelen, met een swing erin en een lekkere groove en zo. De opstelling is dus wat anders, een beetje als een mini-symfonieorkest.'

Ik vond het leuk om klassieke en jazzinstrumenten te mixen, met naast de trompetten en trombones ook een hobo, fagot, hoorn en strijkers, maar ook elektronica, zoals een synth-bas.

De geluiden van nu. Vanuit dat idee heb ik de muzikanten geselecteerd. Het is een ontzettend leuke, fijne club jonge mensen. Ze kunnen allemaal ontzettend goed spelen, hun instrumentbeheersing is heel groot.

Je hebt de J van 'Jazz' in NJJO dus ruim geïnterpreteerd?

'De stichting was op zoek naar een crossover. Ik sta met één voet in de jazz, omdat ik daarin begonnen ben. Met een andere voet sta ik in een heleboel andere dingen. Ik heb een jazzopleiding gedaan op het conservatorium, maar er is zoveel meer dan jazz. Het leuke van deze generatie is, dat ze toegang hebben tot ontzettend veel muziek. Ze kennen ook dingen die ik niet ken, dat is interessant.

Ik snap die jongens en meisjes van het NJJO precies. Ik ben ook op dezelfde plek geweest, in mijn conservatoriumtijd. Daarom vind ik het leuk om te zien waar ze naar luisteren en kijken. Sommige dingen zijn niet veranderd. Bij de audiotapes kwamen dezelfde dingen voorbij die ik 17 jaar geleden moest doen.

De jongste van het orkest is geboren in 2001, ze groeien op met alles wat voorbijkomt op Spotify, YouTube enz. Muziek heeft tegenwoordig een andere waarde. Ze zijn nieuwsgierig, hebben toegang tot heel veel ingrediënten. Ze kennen allemaal *Giant Steps* van Coltrane, maar ook Kendrick Lamar, om maar wat te noemen. Er zitten een paar klassiek geschoolde musici tussen, die ook dit uitstapje maken. Muziek is geen kwestie van hokjes, muziek is fluïde.'

Dat klinkt als een brede visie

'Ik wil dat het meer is dan het spelen van de noten uit de bladmuziek en het mee mogen doen an sich. Voor de komende jaren is dit mijn band. Tijdens de eerste repetities heb ik

'Muziek is geen kwestie van hokjes, muziek is fluïde'

gezegd dat we niet alleen typische jazzstukken gaan spelen, maar ook Radiohead en Gil Scott Heron.

Daarnaast ben ik bezig om zelf nieuw materiaal voor dit orkest te schrijven, stukken die we laten bewerken door verschillende arrangeurs. De eerste ervaring is dat iedereen meedenkt en mee puzzelt, in de trant van "kunnen we dit niet beter zus spelen in plaats van zo?"

'De volgende stap is dat iedereen de teksten leest, ook de drummer en de blazers, zodat je als muzikant een gevoel krijgt bij de liedjes. Dat creëert een meerwaarde voor jezelf, het publiek voelt dat ook. Dat hoeft niet per se het gevoel te zijn dat de schrijver bedoeld heeft. Een liedje van Gil Scott Heron over zijn moeder, mag van mij voor een ander over een konijn gaan, bij wijze van spreken. Het is mooi als je hard, hoog, snel of langzaam tienduizend noten kan spelen, maar het is nog mooier als die noten bijdragen aan het collectieve gevoel en aan de muziek in zijn geheel.

Toen ik zelf zo jong was, was ik heel erg bezig met mijn instrument. Waar ik wel veel van heb geleerd hoor, maar ik vergat te onderzoeken wie ik als muzikant wilde worden. Ik ben daar later door omstandigheden wel achter gekomen.

Er is meer dan alleen het oefenhok en sessies in de kroeg. Meer dan muziek die al gespeeld is. Wil je een eigen soort muziek spelen, dan moet je een laag dieper. Zo kom je erachter wie je wil zijn als muzikant. Die eigenheid, dat is waarvoor je wil gaan knokken. Iets waarnaar ik zelf ook nog steeds op zoek ben. Ik wil ook dat ieder NJJO-lid in die twee jaar één liedje schrijft. Gewoon om het gedaan

te hebben. We zien wel waar dat toe leidt.’

Hoe ga je dat aanpakken zonder ervaring als dirigent?

‘Deels door er te gaan staan en mijn oren open te zetten, deels door het inroepen van hulp van mensen die die ervaring wel hebben. Ik steek er zelf ook veel van op. Over de details van het bespelen van bepaalde instrumenten. Dat soort details zijn erg belangrijk. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit een saxofoon in mijn handen gehad. We hebben losse sectierepetities gehad met ervaren mensen die op die details ingaan, daar leer ik heel veel van. Het streven is dat het orkest zelfredzaam

wordt, want ik blijf er niet steeds voor staan. Ik speel zelf mee en moet ook zelf kunnen zingen.’

De NJJO-leden komen grotendeels van het conservatorium of beginnen er net aan. Wat vind je van de manier van opleiden op de conservatoria?

‘Het peil in Nederland ligt hoog. Ik ben zelf elf jaar geleden afgestudeerd, inmiddels is alles veranderd. De muziekwereld is veranderd, de hele opbouw van het verdienmodel is veranderd, de gedachtegang over wat muziek moet zijn is veranderd. De muziekconsumptie is anders.

Ik heb heel veel aan mijn opleiding gehad. Zonder die opleiding was ik

niet gekomen waar ik nu ben, maar in de praktijk, daar leer je het gewoon. Op het conservatorium moet je je punten halen, je toonladders kennen. Toen ik bij Benjamin Herman speelde, realiseerde ik mij dat ik mij helemaal niet hoeft te houden aan alle regeltjes die ik geleerd heb. Alles werd daar in een keer omgegooid, dat vond ik een verademing. Een andere eyeopener was de band van singer-songwriter Fink, waar ik ook deel van uitmaakte. Ik stelde voor ‘zullen we dit niet in F doen en dat in...?’ De andere bandleden sloegen een paar simpele akkoorden aan en zeiden: nee joh, we doen dit en we doen dat en dat vinden we gewoon gaaf, punt. Dat is

ook een manier om met je regeltjes te breken.’

‘Een deel van muziek maken is analyse. Zodra je dat onder de knie hebt, moet je teruggaan naar de eerste reden waarom je muziek ging maken. Dat deed je omdat je ervan ging dansen of lachen of huilen, omdat het je een gevoel geeft. Daar wil ik ook met het NJJO naar toe, op de een of andere manier terugkeren naar dat punt van “en nu gaan we weer muziek maken!”

Dat is misschien ook waar ik zelf naar toe wil. Naar de eerste keer dat ik Ray Charles hoorde of Paul Simon. Ik zie het bij mijn eigen kinderen ook al. Die zitten voor de speaker en denken: wat hoor ik nu? Dat is het intrinsieke gevoel van muziek.’

Wat zijn je verwachtingen?

‘Ik wil graag in die twee jaar ergens naartoe werken, al weet ik nog niet helemaal waarheen. Dat kan een optreden zijn of een opname. Dat je een trip maakt met elkaar. Dat je boven jezelf uit kunt stijgen. Dat klinkt misschien erg ambitieus, maar ik geloof er heilig in dat als je de lat hoog legt, dat je dan in elk geval het beste eruit haalt, al kom je aan het einde iets onder die lat uit. Ik ga mij hier twee jaar mee bezighouden, dan moet ik er ook iets van maken. Het is een spannend avontuur, ook dit project ga ik in met het idee om met elkaar voor de fokking hoofdprijs te gaan. Niet per se voor roem en succes, maar dat je muzikaal gezien met elkaar op een niveau komt dat iedereen er het beste uithaalt.

In de muziek gaat het om identiteit en eigenheid. De muzikanten naar wie ik luister zijn allemaal mensen die eigenwijs waren. Miles Davis bleef echt niet in 1963 hangen. Die wilde met Jimi Hendrix gaan samenwerken, hij wilde daarin ook de eerste zijn. Jazz is altijd muziek geweest die zich ontwikkelde. Die vrijheid is belangrijk, vooruitgang moet er zijn.’ ||

**CV Ruben Hein
Geboren in Bemmelen, 8 juni 1982**

2008: Afronding Conservatorium van Amsterdam, richting jazzpiano; speelt tijdens studie in de band van Hans Teeuwen en bij Pete Philly & Perquisite; tweede op het Nederlands Jazz Vocalisten Concours

2010: Debuutalbum Loose Fit op Blue Note

2010: Staat op North Sea Jazz, Eurosonic Noorderslag, Java Jazz, Indonesië

2011: Zingt *Ain't No Sunshine* in bijzijn van Bill Withers in Theater Carré. ‘Een van de spannendste momenten in mijn leven’

2011: Concert met het Metropole Orkest en singer/songwriter Jonathan Jeremiah (Carré). Hiervan verschijnt het album Ruben Hein Live

2011: Optreden met Oleta Adams en het Koninklijk Concertgebouw Orkest (Concertgebouw Amsterdam)

2012: Cd Revisited, i.s.m. drummer Joost Patocka en bassist Ernst Glerum

2012: Wint Radio 6 Award (categorie Beste Soul)

2013: Radio 6 Award in de categorie Best Man

2013: Album Hopscotch. Wint met single *Fool By Morning* Edison Publieksprijs

2013 - 2014: Huispianist bij Linda's Zomerweek (RTL4)

2014: Album Dressed Up

2014 - 2015: Toetsenist bij singer-songwriter Fink, optredens Lowlands, Sziget (Boedapest)

2014 - 2015: Radioshow *Ruben's Guestlist* (NPO Radio6)

2017: EP *Everything I Say*

2017: Gastartiest *Symphonica in Rosso* met hoofdartiest Simply Red (Ziggo Dome)

2018: Album *Groundwork Rising*

2018: Winnaar *Wie Is De Mo?* (AVROTROS)

2019: Solotoer *Boventoon*

2019 - 2020: Artistiek leider en dirigent NJJO

Bezetting NJJO 2019

fotografie: Yani

van links naar rechts:

Michiel de Boer – trombone
Astrid Reijnders – cello
Noah Hassler Forest – viool 2
Yuri Rhodenborgh – gitaar
Federico D'Angelo – bariton sax, bas klarinet en tuba
Nana Kruger – zang
Laurens Haverkate – bastrombone
Chiel van Rijn – basgitaar, contrabas en synthbas
Mirthe van der Ham – hobo, alt hobo

Koen Gijsman – piano en keys
Jens Meijer – drums
Quirine Kingma – altviool
Ruben Hein – artistiek leider, dirigent, componist en zang
Kasper Rietkerk – alt sax 1 en fluit
Manon van de Kempe – viool 1
Rik van der Made – tenor sax en fluit
Koen Ross – trompet, bugel
Pedro Gonçalves – fagot
Jeline Weening – alt sax 2
Ontbreekt op de foto: Jochem van Hoogdalem – hoorn

NJJO nationaal
jeugd
jazz
orkest

Het Nationaal Jeugd Jazz Orkest

Het NJJO is een initiatief van de stichting JA (Jazz in Actie), dat onder andere mogelijk wordt gemaakt door de Ntb. Nederlandse toptalenten, startende professionals van maximaal 25 jaar oud, doorlopen een tweejarig educatietraject met muzikale coaching, workshops, een tournee en bijzondere nationale en internationale samenwerkingen. Ze krijgen

zo de kans om hun weg te vinden naar een verdere professionele toekomst.

De missie van het project is driedelig:

1. **Talentontwikkeling:** in korte tijd een schat aan praktische en inhoudelijke kennis opdoen, gekoppeld aan bijzondere podiumervaring en samenwerkingsprojecten. De orkestleden

werken samen met ervaren sectiecoaches en een topdirigent.

2. **Ontmoetingsplaats** voor jonge musici, van waaruit nieuwe netwerken en samenwerkingsprojecten kunnen ontstaan.

3. **Promotie** van de Nederlandse jazz: van de tournee van jonge toptalenten langs toonaangevende festivals moet een wervend karakter uitgaan.

Tournee NJJO met Ruben Hein

Vanaf mei toert het Nationaal Jeugd Jazz Orkest (NJJO) onder leiding van Ruben Hein door Nederland. 18 jonge topmusici volgen onder de artistieke leiding van Hein een coachingtraject dat gekoppeld wordt aan optredens en diverse nationale en internationale samenwerkingsprojecten. Het orkest gaat op tournee met een nieuw, door Hein op maat gecomponeerd en gearrangeerd programma waarbij hij zelf ook als vocalist/solist zal optreden. Je komt het orkest deze zomer tegen bij o.a. het North Sea Jazz Festival, Amersfoort Jazz, Jazz in Duke Town, de Zomer Jazz Fietstour en het Grachtenfestival. Elders in deze *Muziekwereld* een interview met Hein. Voor meer info over de tournee: www.njjo.nl

Optredens NJJO 2019

8 juni: Duketown Jazz Festival, Den Bosch
15 juni: Jazz Te Gast, Zuidhorn
29 juni: Dorpshuis de Waldhoorn, Den Hoorn, Texel
30 juni: North Sea Round Town/ Kid Dynamite Festival, Rotterdam
11 juli: North Sea Jazz Festival, Rotterdam
16 augustus: Grachtenfestival Amsterdam

31 augustus: Zomerjazz Fietstour Groningen
21 september: Jazz Festival Generations, Theater Orpheus, Apeldoorn
28 september: Jazzkerk, Artswoud
23 november: Hilverjazz Festival, Hilvarenbeek

In 2020 staan samenwerkingen gepland met het Metropole Orkest en de nationale jeugdorkesten van Duitsland en Engeland.